

SERRA D'OR

755

NOVEMBRE 2022 • 6,25 €

LA CULTURA DE LA GUERRA

JORDI ARMADANS

PLÀCID GARCIA-PLANAS

FERRAN SÁEZ MATEU

SANDRA BALSELLS

ANNA MARIA RICART CODINA

RECORD DE VICENÇ PAGÈS JORDÀ

MÀRIUS SERRA I ANTONI PUIGVERD

NO FA PAS TANT DELS NOSTRES XADORS

MÒNICA TERRIBAS

LA NISSAGA MILLÀ, LLIBRETERS I EDITORS

ARACELI BRUCH PLA

MARIA DEL MAR ALBAJAR

Autenticitat i felicitat

per David Pagès i Cassú

Fotos: Òscar Bardají

«La regla benedictina s'adapta als temps i a les necessitats.»

«Cada vegada costa més d'entendre la situació de la dona a l'Església.»

«La vida monàstica anirà canviant. Serà més petita, però no desapareixerà.»

«L'Església no existeix per protegir-se, sinó per servir.»

Maria del Mar Albajar (Barcelona, 1970) és, des de l'any 2015, l'abadessa del monestir de Sant

Benet de Montserrat. És diplomada en ciències empresarials i llicenciada en ciències econòmiques per la Universitat de Barcelona. També, diplomada en ciències religioses a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona, llicenciada en teologia a Berkeley (Estats Units) i *trainer* per l'Institut de Focusing de Nova York.

Té un tracte afable i proper que fa que, de seguida, et sentis atès i ben acollit. El context harmònic, ple de pau i de silenci, que irradia l'entorn del monestir convida a tractar temes profunds i a reflexionar-hi.

Sap respondre de manera entenedora, fàcil i convincent qüestions que poden arribar a tenir molt de gruix. Els missatges que dona tenen a veure amb una vivència, la que dona seguir l'Evangeli en comunitat i buscar el diàleg amb el Misteri Diví.

Si les paraules autenticitat i felicitat normalment comparteixen sinonímia parcial, a Sant Benet de Montserrat és total.

Sant Benet de Montserrat és un monestir relativament jove...

Fa poc hem celebrat els setanta anys de la seva fundació. La seva història, però, comença al segle XIII, amb la llegenda que santa Clara va pujar en un bot, sense vela i sense rem, una neboda seva i una altra companya i els va dir que comencessin una comunitat allà on arribés el bot. Va ser a Barcelona, al Parc de la Ciutadella. I allà va ser on va començar aquesta comunitat de clarisses.

...Tot esdevenint la primera comunitat de Catalunya d'aquest orde.

Sí, si bé és cert que posteriorment, al segle XVI, i no en sabem exactament el motiu, aquesta comunitat es passà a l'orde benedictí. En la Guerra de 1714 es van quedar sense monestir. El rei Felip V els va donar el que era el Palau Reial perquè hi visquessin. Allà hi van estar fins a la Guerra Civil. Les van fer fora. Per un altre costat, cal anar una mica enrere i parlar d'una comunitat de Mataró del segle XIX, també benedictina. Després de la guerra, les dues comunitats es van quedar sense casa i es van instal·lar a Montserrat. Van viure uns anys al monestir de Santa Cecília, mentre anaven construint el nou aquí.

Com és un dia de la vida d'una germana del monestir?

Hi ha una part fixa que ens ajuda a recordar el que és essencial: la pregària, les matines, a dos quarts de set. Llavors hi ha una estona de pregària personal. Tot seguit, les laudes i l'eucaristia, l'esmorzar, la pregària del migdia i dinar... També hi ha una estona de recreació en què compartim les coses que han passat durant el dia. Després, pregària de vespres, sopar... I la *lectio*, una estona de pregària, que forma part de la tradició monàstica i que consisteix a intentar trobar Déu i a deixar-te trobar per ell a partir d'un text...

Un text extret de la Bíblia?

Sí, i d'altres llocs. Llavors, llegeixes, no buscant informació ni volent acabar el text, sinó amb la intenció de deixar-te trobar. Pot ser que llegeixis una frase i et colpeixi... La *lectio* segueix escoltant què passa amb tu, un cop has llegit això i seguint aquest procés que et porta a la trobada amb la Divinitat. L'horari és fix. A partir d'aquí, pot passar de tot, com ara que vinguin i et facin una entrevista... (*Riu.*) Necessitem una estructura, que pot variar, per fer aquest camí d'obertura a nosaltres mateixes i a l'Amor que és en tot. Necessitem uns espais per estar juntes i també uns espais per estar soles.

Com s'actualitza en els nostres dies la regla de Sant Benet?

«Estem sempre en camí perquè tenim com a horitzó l'infinit.»

«La felicitat no és res que puguis tenir. És una cosa que et passa [...] conseqüència d'una manera de relacionar-nos amb nosaltres, amb els altres, amb la natura i amb Déu.»

«Entenem que cuidar la nostra cultura és cuidar la humanitat que viu en aquest país.»

Amb diàleg amb la vida. Escoltant-nos, escoltant el món, la gent, i posant-ho en diàleg amb la regla de Sant Benet i amb l'esperit de la regla. Sant Benet planteja un ordenament perquè puguem viure comunitàriament, conscients de la presència divina que ens obre a estimar amb unes accions concretes. Cal anar canviant tot el que sigui necessari canviar, al ritme que es pugui, perquè això sigui possible avui. La regla està al servei d'una vida en comú que sigui escola d'amor, intentant construir el regne de Déu.

Entre els canvis esdevinguts, n'hi ha un de ben visible: les germanes que volen es poden treure el vel...

Sí, la regla benedictina s'adapta als temps i a les necessitats. S'intenta respectar l'esperit i, per fer-ho, has de canviar coses. La fidelitat creativa del bisbe Casaldàliga... La vida nostra, també. Amb això del vel, sí, vam fer un plantejament del que ha significat en la història... i vam veure, majoritàriament, que avui no aportava un plus de significat... Així, doncs, actualment, l'hàbit oficial no en necessita.

Amb quines paraules li agradaria que s'associés l'abadia de Sant Benet?

Me'n venen tres: acollida, formació i bellesa. Acollir persones, tal com estan, cansades, ferides, espantades... És molt difícil viure ara, en aquests moments, i donar

aquesta acollida és part de la nostra tradició. Quant a la formació, les monges rebem molt. Ens formem perquè volem que la nostra fe no sigui creure mentalment en unes veritats que algú t'ha passat, sinó que sigui una cosa intel·ligent, algú que tria obrir la seva existència a una realitat que no és tangible, que va més enllà, i que dona sentit a la vida. Una formació que, a nivell humà i espiritual, acompanyi el procés de viure aquesta complexitat que és ser persona.

I la part de bellesa...

Hi ha la ceràmica, la música, la pregària... Una bellesa que és descobrir la veritat de la realitat. Descobrir la bellesa i no quedar-nos amb la mediocritat del lleig. Moltes vegades el lleig és un inacabat, un descuidat, no acabat de fer... La bellesa és intentar arribar una mica més a la veritat de les coses...

Volia dedicar-se al món de l'empresa. Quan va sentir la vocació?

Em vaig despistar... (Riu.) Ho tenia tot programat... Un estiu, però, no ho tenia tot controlat. Vaig acabar la carrera abans del que em pensava. Tenia al davant uns mesos tranquils. Vaig abaixar el meu ritme, vaig escoltar una amiga que em va trucar plorant, dient-me que estava molt malament. Li vaig recomanar un llibre. Després vaig conèixer un noi que es relacionava amb mi d'una manera

diferent. No mirava només l'aspecte físic, cosa que a mi em preocupava molt en aquell moment. Un dia vaig anar a comprar el llibre a la Claret, a la plaça d'Urquinaona, i, sortint de la llibreria, vaig sentir que havia de ser monja. Hi vaig anar reflexionant i el cas és que la vocació es va anar consolidant. La meua tia era aquí i aquest fet m'havia permès de conèixer-les... Tenia la sensació que eren dones lliures, tot i que durant els anys en què havia estat allunyada de la religió les veia com a dones que no tenien altres possibilitats...

S'ha avançat molt en la igualtat de drets i en el reconeixement social de la dona en tots els camps. Com s'ha traduït tot això, al seu entendre, en el món religiós?

Ha augmentat la consciència que l'Església té uns quants temes pendents i un és que no viu el que sant Pau va dir als cristians de Galàcia: en Crist no hi ha home ni dona (Gal 1,3). Cada vegada costa més d'entendre la situació de la dona a l'Església. Llegint l'Evangeli i amb la reflexió teològica que s'ha fet i es fa, em pregunto fins quan i com l'Església institucional podrà seguir justificant aquesta marginació, dins l'Església, de les dones pel fet de ser dones.

Aquests últims anys han tancat alguns convents perquè hi quedaven poques germanes...

S'està donant un canvi molt important. Sembla que comunitats que han tingut molt de sentit s'acaben. Algunes s'estan acabant, sí, i al mateix temps hi haurà, no sé amb quin format, petites comunitats de sentit —com deia el pare Manel Gasch citant Rahner en la conversa que vam tenir a l'UCE— de vida religiosa, monàstica... La vida monàstica anirà canviant. Serà més petita, però no desapareixerà, i anirà existint tot agafant les formes de cada moment i adaptant-s'hi. Hi ha comunitats que ja comparteixen vida amb persones no consagrades. Sempre hi haurà dones que necessitaran dedicar la seva vida a l'Absolut, això hi serà...

«És en la petitesa del moment present que podem accedir al Misteri, a la Transcendència...» Com les hem d'interpretar, aquestes paraules seves?

Sí, és així. Per això t'has de fer petit. Mentre estic amb els meus grans projectes, creences... no hi cabo, en el present. Ara mateix, per poder estar aquí, haig de deixar anar tot el que tinc. Aquesta capacitat de fer-nos petits és el que ens permet l'accés a l'Infinit. Creure és posar la confiança. En què confio? En què em recolzo? Si la meua fe és en aquest Déu que viu amb mi i amb la comunitat de persones amb les quals estic vivint, faré coses diferents, canviaré la meua manera d'actuar...

En la darrera edició de l'UCE Manresa, vostè assenyalava la crisi de l'Església catòlica com a oportunitat per a qüestionar la institució i oferir respostes a la demanda d'espiritualitat i de sentit de la societat.

Davant d'una crisi, una institució es pot parapetar i intentar reconstruir les parets perquè no caigui, que és el que moltes vegades l'Església ha fet: retornar a posicionaments més conservadors, oferir respostes segures per protegir-se, però l'Església no existeix per protegir-se, sinó per servir. Què vol dir servir? Compartir una cosa que et fa il·lusió. Veig la crisi com a possibilitat de qüestionar-nos el que ens dona vida, el que ens ha fet seguir Jesús... Tenim ganes de comunicar el que ens fa il·lusió, el que ens apassiona, allò a què Jesús ens convida... I que tot això ajudi a transformar positivament aquesta institució, a revitalitzar-la i a simplificar-la.

El missatge té a veure amb una vivència...

Ens ha passat alguna cosa. Els evangelis es van escriure perquè va haver-hi persones a qui els va canviar la vida. Havien conegut Jesús, els havia canviat la vida i ho volien explicar. I això ens passa als cristians. Intentem compartir una experiència que és comunitària, que té molts segles, que hem rebut, que m'ha arribat a mi, i a mi m'ha passat alguna cosa.

«L'Església ens recorda que no hem arribat mai, que estem en camí.»

És així. Estem sempre en camí perquè tenim com a horitzó l'Infinit. Déu és infinit. Si som fills de Déu, que és la nostra fe, vol dir que també som infinits. El nostre llinatge, que diuen a Mallorca, és diví. Per tant, som infinits... i finits perquè som humans. Som finits infinitament. No l'hem acabat mai, aquest projecte de ser qui som. Estem sempre en camí. Si l'horitzó és infinit, no hi ha primers ni segons... No sabem qui hi ha davant ni qui hi ha darrere.

En aquestes mateixes jornades de Manresa, vostè i l'abat de Montserrat defensaven una Església autèntica i contracultural...

La cultura que hi ha ara va de competició, de seguretats, de demostrar que ets el millor. La proposta de Jesús és la d'obrir-nos a una perspectiva molt més àmplia. I autèntica en el sentit que partim de l'experiència i no de la teoria. Jo, com tu, busco, m'equivoco... El que passa és que tinc una il·lusió perquè he conegut Algú, però soc incoherent, tinc contradiccions... i és des d'aquí que puc explicar i compartir, des del diàleg i no des de tenir la veritat. La veritat és simple... som estimats i necessitem estimar. A partir d'aquí caminem, anem donant nom...

Tots estem en recerca...

Sí. Un dels problemes que té l'Església és que ha pres com a preceptes morals coses que són reptes, il·lusions, propostes de Déu. Hi ha textos que no es poden entendre literalment. Per exemple, que hi ha una manera de viure que val tant la pena que posa el morir en segon terme. És una manera de qüestionar. Moltes vegades s'han convertit en moral molts convits de Jesús. Jesús va convidar la gent a viure, a recuperar la dignitat, a saber-se fills i filles de Déu. Si tothom s'ho cregués, que som fills, filles, de Déu, tot canviaria.

Les paraules autenticitat i felicitat són sinònimes?

Pràcticament, sí... La felicitat no és res que puguis tenir. És una cosa que et passa. És la conseqüència de viure tan autènticament com sigui possible... i això vol dir màxima coherència amb tu i amb els altres perquè el meu jo profund està connectat amb els altres. Quan soc coherent amb mi, també ho soc amb els altres. I això és la felicitat. Aquesta possibilitat de viure essent jo, ajudant, permetent, que els altres, natura inclosa, puguin ser qui són, i qui poden arribar a ser. La felicitat és una manera d'estar. N'hi pots dir felicitat, pau, benestar..., però inclou el patiment, no exclou les contradiccions, les llàgrimes... De fet, sant Bonaventura diu que Jesús a la Creu és la *Summa lucunditas*, summa felicitat. La felicitat és conseqüència d'una manera de relacionar-nos amb nosaltres, amb els altres, amb la natura i amb Déu.

Quin ha de ser el posicionament d'una comunitat religiosa davant de temes que surten de l'àmbit estrictament religiós?

El compromís amb la terra, amb el país on vius, és propi de les comunitats monàstiques. El Procés, l'hem viscut molt. La nostra comunitat és plural, reflex del nostre país. Cada una de nosaltres tenim el nostre posicionament: no n'hi ha un d'únic. Pel fet de ser monja, no deixes de viure la realitat social. El compromís amb la cultura catalana i amb Catalunya és evident. Som catalanes i entenem que cuidar la nostra cultura és cuidar la humanitat que viu en aquest país. I això en un context comunitari que és plural, que integra altres cultures i les promou. En el monestir tenim monges i novícies de diferents orígens.

Què li agrada fer en les seves estones lliures?

Et dic el que m'agrada fer, més que el que faig: llegir, escoltar música, caminar... I a l'estiu, nedar... a la piscina... i, si pot ser, al mar, però hi vaig molt poc.

Com la veu, vostè, la mort?

És un tema que he tingut sempre present. Ara mateix el visc inspirada en el llibre del pare Miquel Estradé *L'última crida*. Déu ens va fent crides a obrir-nos a Ell, a l'Amor, a la Vida... Ens va convidant a confiar més en Ell i a esdevenir més amor. I la mort, me la imagino com l'última crida que ens fa i en la qual Déu ens diu: Ara, sí, vens del tot? És l'últim sí, l'últim abandó que et permet entrar en l'Amor total.

Pot acabar l'entrevista com vostè vulgui...

Donant gràcies a Déu... per aquesta trobada i per aquesta oportunitat de compartir Vida.

A la recerca del temps passat Memòries

Carles Llussà i Ruiz

Carles Llussà i Ruiz (Manresa, 1926-2022) ens explica una vida plena de vivències, d'anècdotes, que transcorren en els escenaris manresans de la República, la Guerra Civil, la dictadura franquista, la Transició i fins a l'actualitat. Tot plegat des de l'exercici de la seva vocació, una carrera mèdica viscuda amb profunditat durant més de mig segle.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 int. · 93 245 03 03 · pamsa@pamsa.cat · www.pamsa.cat

